(C)ישראל אלדד מחשבת מלכות ישראל
www.israeleldad.co.il

Chronicles
NEWS OF THE PAST

דברי הימים

חדשות העבר

300 פר׳

גליון (3) (614 C.E.)

א׳ בסיון ד׳שע״ד לבריאת העולם, תקמ״ד לחורבן מקדשנו

צבאות פרס וישראל כבשו את ירושלים

תשעים אלף אבדות לאויב. — הוקם שלטון עברי בעיר. — חידוש הקרבנות. — הכנסיות הזרות נשרפו ונהרסו

בהסתערות מכרעת ובקרבות רחוב שארכו שלשה ימים ושלשה לילות סיימו אתמול צבאות פרס וישראל את כיבוש ירושלים.

לאויב הביזנטיני ולפורעים הנוצרים שבתוך העיר נגרמו תשעים אלף אבדות בהרוגים ופצועים. כוחות ישראל ופרס כבשו והרסו במשך עשרים ימי המצור את הביצורים והמגזרים שבסביבות העיר בירושלים עצמה הוצתו ועלו באש כמה וכמה כנסיות, בתוכן כנסית הקבר.

אתמול עם תום הקרבות הוקם שלטון יהודי בירושלים בראשות מצביאנו המנצח נחמיה בן חושיאל, שנקט מיד בצעדים הדרושים לחידוש עבודת הקדש על הר הבית — להקרבת קרבנות. כמו כן קיבל הצבא את ההוראות הדרושות להריסת הכנסיות שנשארו עדיין על תלן.

סופרנו בירושלים כותב:

אלפי יהודים נוהרים עתה בעקבות צבא ישראל וצבא פרס לעבר ירושלים המשוחררת. ההתלהבות העצומה והשמחה הכללית מהולים גם צער למראה המשרפות השכולות, האלמנות והיתומים — השרידים המעטים שהצליחו להמלט ממלגת השלום בהנהגתו של הפטריארך זכריה, ושוגרה משלחת־כניעה לקיסרי, לראש הצבא הפרסי שהר־בראנו. אולם לאחר מכן גברה הסתת הצעירים הנוצרים ונתרבו מעשי־הפרובוקציה שלהם כלפי היהודים. ימים מספר לפני התקרב הצבאות היהודים־הפרסים המאוחדים פרצו הפרעות.

היהודים בירושלים לא היו מוכנים להתקפה, כיון ששמעו על כניעת הנוצרים לפני המצביא הפרסי והאמינו שהתרוויות מצד האסטרוף הנוצרי הן תופעה חולפת. אעפ״י כן ניסה הנוער העברי להגן על יהודי עיר הקודש, אולם תרף מעשי הגבורה וההקרבה היוצאים מן הכלל נשברה ההתנגדות לפורעים המרדנים עקב עליונותם המספרית המכרעת של האחרונים.

שרידים מעטים הצליחו להגיע מהטבח האכזרי, להמלט מהעיר ולהצטרף לצבא העברי־פרסי שיצא מקיסרי, התקדם לאורך החוף, פנה ללוד ומשם עלה על ירושלים.

פריצת החומה

בהתקרב צבאותינו לעיר גילו הנוצרים שבתוכה התנגדות נמרצת וכוחותיהם מעלו גרנו גם מהמגזרים והכנסיות שבסביבה. כוחותינו הסתערו בשלב הראשון של הפעולות הצבאיות על כנסית אליאונה שבהר־הזיתים ועל כנסית בת־שמנים שבעמק קידרון. הכנסיות הללו נכבשו ונהרסו והדרך להתקפה על העיר עצמה נשארה פתוחה.

על אף ההסתערויות העזות מצד צבאותינו הצליח האויב להחזיק מעמד, רק לאחר שנחפרה מנהרה תחת חומת העיר, החמוטט חלק של החומה ונפרץ בה פרץ אשר אפשר את הכיבוש.

שפטים בפורעים הנוצרים

לפי הוראות נחמיה בן חושיאל, מפקד צבא ישראל, רוכזו כל הנוצרים אשר בירושלים בבריכת ממילא. דבר זה נעשה על מי הסדר מוקדם בין המצביא היהודי והמטה הצבאי הפרסי.

ראש הכנסיה הנוצרית, הפטריארך זכריה, נתקבל אצל המפקד נחמיה ונמסרה לו ההודעה הבאה:

א. כל בעלי המלאכה יירשמו. בעלי מלאכה מסוגים מסויימים יועברו לפרס.

ב. לכל היתר ניתנת אפשרות: אם רוצים הם להנצל ממוות — עליהם להתיהד, ואז יופרד על ידי היהודים מידי הפרסים.

הפטריארך זכריה נסה לבקש על נפשות בני עדתו, אך נחמיה ענה לו, שאף כי הפטריארך יודע ברוחו הנוחה ובזה שלפני חודשים מסר את העיר ללא התנגדות, אין הוא בכל זאת אלא יוצא מן הכלל ועל כן גם לא ייעגש. לעומת זאת רוב רובם של בני עדתו הם שונאי ישראל וידיהם מלאות דמים. אלה לא ייענקו, כי כשם שבגדו והפרו את ההסכם לפני חודשיים, עלולים הם לשוב ולפרוץ. אין להם מקום עוד בירושלים שהיא מעתה שוב עיר ישראל.

כאשר חזר זכריה לבריכת ממילא והודיע לעצורים שם את אשר שמע, קמה יללה עצומה. כמה מאות צעירים נוצרים נסו להתפרץ משם, אולם אז פרצו חילות ישראל לתוכם ועשו בהם הרג רב.

אומדים את מספר בעלי המלאכה אשר יוצאו מירושלים לפרס בשלוש רבבות, כמה אלפים, ביחוד מבין הכתות הלא־אורתודוכסיות הודיעו מיד על רצונם להתיהד.

... וכך התחילה ההתקפה המסרעת

מעיר קושנו בימי הפרעות האכזריות שפרצו בירושלים ימים ספורים לפני התחלת המצור.

פרובוקציה ופרעות

וזה מהלך המאורעות בירושלים עד לכיבושה הסופי:

לכתחילה גברה בירושלים יד של שונאי יהודים נוהרים עתה בעקבות צבא ישראל וצבא פרס לעבר ירושלים המשוחררת. ההתלהבות העצומה והשמחה הכללית מהולים גם צער למראה המשרפות השכולות, האלמנות והיתומים — השרידים המעטים שהצליחו להמלט מעיר הבורה והקרבה היוצאים מן הכלל נשברה ההתנגדות לפורעים המרדנים עקב עליונותם המספרית המכרעת של האחרונים.

שרידים מעטים הצליחו להנצל מהטבח האכזרי, להמלט מהעיר ולהצטרף לצבא העברי־פרסי שיצא מקיסרי, התקדם לאורך החוף, פנה ללוד ומשם עלה על ירושלים.

פריצת החומה

בהתקרב צבאותינו לעיר גילו הנוצרים שבתוכה התנגדות נמרצת וכוחותיהם מעלו גרנו גם מהמגזרים והכנסיות שבסביבה. כוחותינו הסתערו בשלב הראשון של הפעולות הצבאיות על כנסית אליאונה שבהר־הזיתים ועל כנסית בת־שמנים שבעמק קידרון. הכנסיות הללו נכבשו ונהרסו והדרך להתקפה על העיר עצמה נשארה פתוחה.

על אף ההסתערויות העזות מצד צבאותינו הצליח האויב להחזיק מעמד, רק לאחר שנחפרה מנהרה תחת חומת העיר, החמוטט חלק של החומה ונפרץ בה פרץ אשר אפשר את הכיבוש.

שפטים בפורעים הנוצרים

לפי הוראות נחמיה בן חושיאל, מפקד צבא ישראל, רוכזו כל הנוצרים אשר

הצלב המדומה הוצא מירושלים

הפטריארך זכריה, אשר זכה ליחס מיוחד בגלל הסכמתו להסגיר את העיר ללא קרבות, הורשה לצאת לגלות לפרס יחד עם הארון אשר בו הוטמנו שברי עץ, אשר לפי אמונת הנוצרים הם שרידי הצלב שעליו נצלב משיחם ישו מנצרת. כזכור „מצאו״ את הצלב הזה לפני שלוש מאות שנה בערך בימי קונסטנטינוס קיסר שקבל את הנצרות. אז גם „נמצאו״ מביכול „הקברי״.

הוצאת „הצלב״ נעשתה לפי דרישה מפורשת מצד היהודים אשר רוצים לטהר את העיר מכל „קדושה״ נוצרית, בבואם לכתן בה שוב את בית המקדש.

כוחנו הצבאי מונה שתי רכבות

מכריז מנהיג ישראל

— מאת סופרנו בטבריה —

„כוחותינו הצבאיים מונים כיום עשרים אלף איש״, — הכריז אתמול מנהיגנו הדגול, אבי הצבא היהודי, בנימין איש טבריה, באספת נבחרים שכונסה במיוחד לשם הברת הניסוי.

בנימין מסר גם שלשורות הצבא נקלטו כבר כמה אלפי יהודים שהגיעו מרמשק וכן יחידות מאומנות אחדות שהצליחו להסתנן דרך הים — על אף שמירת השייטות הביזנטיות — ולהגיע בשלום לקיסרי.

כשנשאל בנימין אם נעשות הכנות לכיבוש צור, ענה, שמטעמי בטחון אין ברצונו לדבר על נושא זה.

כראי לציין שבארמונו בטבריה מתאוננים מזה כמה ימים שנים מנגד הקהל היהודי בצור. (בצור ישנו כיום ישוב של ארבעת אלפים יהודים).

האנגלים הגיעו לתעלה האירית

יחידות אנגליות (בתמיכת היוטים) הגיעו לתעלה האירית וסיימו בכך את השלב העיקרי בכיבוש השטח של בריטניה שמימי רומי.

בבריטניה קיימות כיום שבע מלכויות אנגלוסכסיות, שההגמוניה עליהן עוברת עתה לידי האנגלים.

מלך פורמווזה נהרג בהתנקשות

שיירת סחורים שהגיעה בימים האחרונים לשושן מוסרת שבפורמוזה המצב מתוח מזה ימים רבים לרגל ההתנקשות שבוצעה במלך. המלך מת ממצעיו.

כוסרו ה־II — „יורש קיסרי רומי״

הפרסים עולים על קונסטנטינופול

תנועת־מלקחיים אדירה לעבר בירת ביצנץ ואלכסנדריה

פעולות המשמרות לאורך כל קו החזית באסיה הקטנה גברו בימים האחרונים, ואף פרצו כמה וכמה קרבות מקומיים.

כל הסימנים מעידים על התחדשות המשמרות לאורך כל קו החזית באסיה הקטנה גברו בימים האחרונים, ואף פרצו כמה וכמה קרבות מקומיים.

כל הסימנים מעידים על התחדשות מסע־המלחמה הפרסי לעבר קונסטנטינופול.

בעתוני האונה, רומא ואורליאן נתפרסמו כתבות מפורטות של הפרשנים הצבאיים המבאים תנועת־מלקחיים פרסית אדירה מקפדוקיה לעבר קאלקידון שבשערי קונסטנטינופול מצד אחד, ומאר־ץ־ישראל לעבר אלכסנדריה של מצרים מצד שני. בעתונו של האפיפיור הובע החשש שכוסרו השני מלך פרס שואף להעלות את הקיסרות שלו לאותה דרגה שבה היתה קיסרות רומי בשיא זהרה ולהיות יורשם של קיסרי רומי בזירה העולמית.

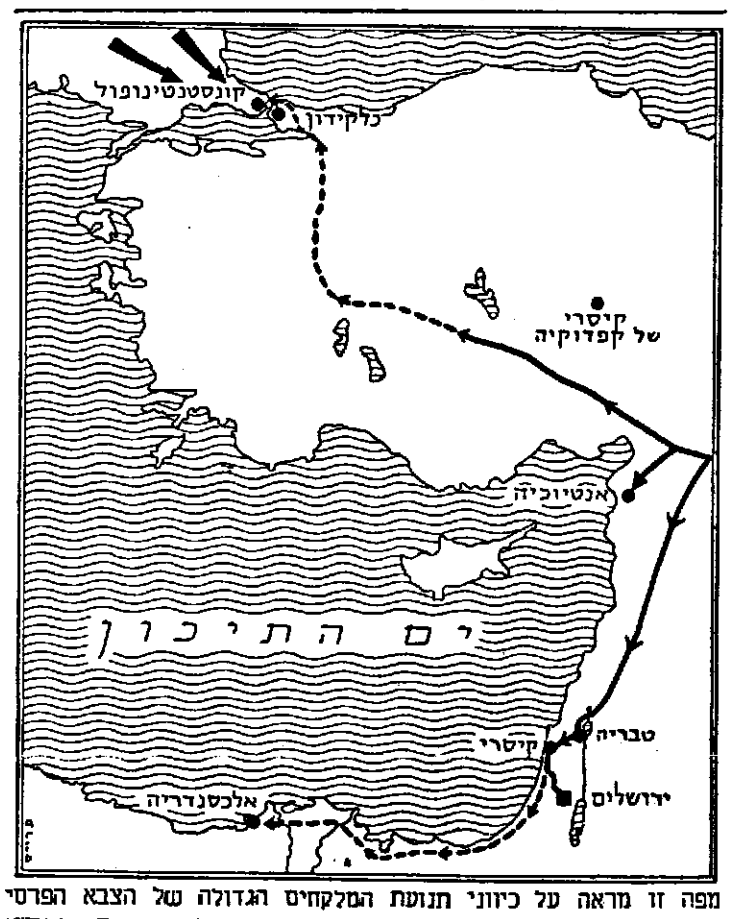

מפה זו מראה על כיווני תנועת המלקחיים הגדולה של הצבא הפרסי לעבר קונסטנטינופול ואלכסנדריה. הקו הרצוף עובר בשטחים שנכבשו כבר. החצים המסומנים בקו בלתי־רצוף מראים את כיווני ההתקדמות המשוערת בפעולות הצבאיות שתערכנה בעתיד.

החצים המכוונים כלפי קונסטנטינופול מקרן צפונית־מערבית מראים את כיווני הלחץ של הסלאווים והאווארים.

עקב הלחץ ההולך וגובר מצד הכוחות הסלאוויים הפועלים גם חילות הירקליוס בבלקנים ומצד צבאותיו של חאגאן (מלך) האווארים.

לעומת זאת מוסיפה עדיין ביצנץ לשלוט שלטון מלא על הים, אם כי לפי ידיעות שהגיעו לכאן שורדת דאגה רבה בחוגי הצי בקונסטנטינופול לנוכח האפשרות שבסיסים ימיים חשובים יפלו לידי הפרסים ויחד אתם — השייטות הביזנטיות העוגנות בהם. במקרה זה יצליחו הפרסים להקים צי משלהם שיסייע להם בשבירת עצמתה הימית של ביצנץ.

קלחת ותוהו ובוהו בין עמי אירופה

ברונהילד מלכת פרנקוניה הומתה בענויים קשים

שמחה בקרב הכמורה הקטולית

— מאת סופר מיוחד במץ —

המלכה ברונהילד, שליטת פרנקוניה, הוצאה להורג בענויים קשים בקרבת אגם גיישאטל.

בכך נסתיימה פרשה של ארבעים שנות מלחמה פנימית בין מלכי פרנקוניה מבית המרובינגים, שבשלביה האחרונים הצליחה המלכה ברונהילד לדכז ביד ברזל את השלטון המכריע במדינה הגדולה ביותר באירופה המערבית.

אולם בשנה האחרונה גברו כוחות הברית שהתיצבו נגדה, ובקרב הגדול שפרץ בין צבאותיה לבין הכוחות התוקים שרוכזו נגדה ליד אגם גיישאטל הרגו חלה לה תבוסה והיא נפלה בשבי אויביה. המלכה עונתה קשה על ידי שוביה במשך שלשה ימים נקשרה בשערותיה, בידה וברגלה האחת לסוס פרוע שהורץ במורד ההר — וכך מצאה את מותה.

כזכור גינה אותה בזמנו האפיפיור, גריגור ה־I (המכונה „גדול״) על יחסה הטוב ליהודים שבגבולות מלכותה.

הבישופים הקטוליים שהמלכה שלטה בהם ביד חזקה מביעים בגלוי את שמחתם בקשר לידיעה על מותה.

(ראה הכתבה על פרנקוניה בעמ׳ ד׳)

שוחרר „השודד״ קיריאקוס מכלא עכו

יחידות נוער יהודי התפרצו לכלא עכו עוד לפני שגדודי בנימין מטבריה הגיעו לחומות העיר ושחררו משם עשרות יהודים שנכלאו בזמן האחרון על ידי השלטון הביזנטי. בין המשוחררים גם קיריאקוס.

קיריאקוס הוא „השודד״ הידוע אשר הטיל פחדו על כל הנוצרים בסביבות אמאוס. עשר שנים היה כלוא בבית כלא זה.

(ראה על קיריאקוס בעמ׳ ג׳)

חודש יצוא ארגמן

קיסרי. — אתמול נשלח המשלוח הראשון של ארגמן אמתי לשושן ולכמה ערים פרסיות אחרות.

התוצרת היא בחציה מקיסרי ובחציה תוצרת לוד. הסוחרים שיבחו מאד את טיבה והביעו את שמחתם על שחודש היצוא של ארגמן לוד וקיסרי, אשר היה מפורסם בזמנו בשוקי המזרח והמערב.

הירקליוס חותר לברית עם הכוזרים

תשוגר משלחת יהודית מא״י לסכל את מאמצי הדיפלומטיה הביזנטינית

— מאת סופרנו בקיסרי —

ממקורות מהימנים נמסר שלנוכח המצב התמור אשר נתהוה בקיסרות ביצנץ, עקב הנצחונות המהירים של צבאות פרס ובעלות בריתה בהנהגתו העליונה של המלך כוסרו השני, עושה עתה הקיסר הירקליוס מאמצים נמרצים לבוא בברית עם מלכות כחר כדי להכניסה למלחמה.

במקרה שברית זו תצא לפועל יפלוש הצבא הכחרי לאזורים הפרסיים של ארמניה ויאיים על לבה של האימפריה הפרסית. יחד עם זאת מקוה הקיסר הירקליוס לקבל תגבורת ניכרת של צבא כחרי ולהטיל אותה לחזיתות המזרח התיכון והבלקנים.

כפי שנודע לסופרכם היה ענין זה נושא לשיחה הסודית הדדוקפה, שהתנהלה בעצם ימי המלחמה על ירושלים, בין המצביא הפרסי שהר־בראנו לבין המנהיג היהודי בנימין איש טבריה.

עתה נתגלו פרטים שונים על שיחה זו, שצריכה להיות חוליה נוספת בברית העברית־פרסית, המבוססת על הבטחותיו של המלך כוסרו השני בנוגע לחידוש שלטון ישראל בירושלים ובארץ כולה.

המצביא הפרסי שהר־בראנו אמר למנהיג היהודי שפרס מתכוננת לצעד דיפלומטי נגדי, וכי בפעולתה זו היא זקוקה לעזרת היהודים. בהתחשב עם העובדה שבממלכת כחר ישנה ליהודים השפעה גדולה על התאגאן (המלך) ועל השכבה השלטת, וכי כחר מקיימת קשרי ידידות חזקים עם מלכות חורזם (חיוה), שבירתה נוסדה ע״י בנה של מלכה יהודיה ואף בה השפעה חזקה לאוכלוסיה היהודית — הרי שמשלחת יהודית מירושלים לכחר יכולה לסייע בהרבה לפרס בזה שתגיא את מלך כחר מלהתקשר עם ביצנץ.

בנימין איש טבריה הבטיח לברר את האפשרויות של שיגור משלחת לכוזר. הוא העיר שהדרך היבשתית — דרך ארמניה — היא משובשת למדי, ואילו השמירה הקפדנית של שייטות ביזנטיניות על נתיבי הים מקשה על המגע עם יהודי פרנקוניה, שלפי מיטב ידיעתו יש להם קשרים עם יהודי כוזר.

רשמית: לא יכוטל המטבע הביזנטי

במסיבת עתונאים שנערכה אתמול בטבריה, הודיע דובר השלטון כי אין אמת בשמועות שלפיהן מתכוונים כאילו לבטל את ערך המטבע הביזנטי בארץ.

אמנם יוכנסו למחזור מטבעות חדשים, אך בגלל תנאי המלחמה הקיימים עדיפה מועד טביעת המטבעות.

עד אז יוסיפו להיות בתקפם המטבעות הביזנטיים של הקיסר הירקליוס. בתשובה לשאלת אחד העתונאים, אמר הדובר כי השלטונות הפרסיים ילחמו במיטב יכולתם בהאמרת המתירים שבאה כתוצאה מהמלחמה וירידת ערך הנומיה הביזנטית.

מטבע ברונזה בן 12 נומיות שנטבע ע״י הקיסר הירקליוס

נגעל הכנוס הרפואי הגדול בצפורי

נתאשרה שבועת הרופא של ר׳ אסף ור׳ יוחנן

צפורי — אתמול בחצות נסתיים הכנוס הרפואי הגדול שנערך בצפורי. את נאום הנעילה נשא זקן הרופאים אסף בן ברכיהו.

מהחלטות הכנוס: אושרה שבועת הרופא שהוגשה ע״י רבנו אסף ור׳ יוחנן בן זבדא. נתקבלה הצעת הנציג ההודי לחיוב הרופאים בידיעת מדע התכונה. כן אושרו ארבע תרופות חדשות לחליי הכליות, הפודגרא, העינים והכסלים. הרופאים, נציגי הרפואה מהודו סוריה ופרס, ובעיקר ממרכז הרפואה העולמי למי יונדישאפור, מתכוננים לשוב לארצותיהם מחר בבקר.

(פרטים על מהלך הכנוס — ראה בעמ׳ ג׳).

ברגע האחרון.

כוסתנאי יצא ארצה

בוסתנאי, ראש הגולה הצעיר בנו של ראש הגולה חנינאי, יוצא היום בראש שיירה מפוארת ארצה. הידיעה עוררה התרגשות עצומה.

(C) ישראל אלדד מחשבת מלכות ישראל
www.israeleldad.co.il

דברי הימים

א' בסיון ד'שע"ד לבריאת העולם, תקמ"ד לחורבן מקדשנו

בשעריך ירושלים

ידי חיילינו נפצו את חומותיך ירושלים. רגלי חיילינו שוב דורכות ברחובותיך. לא עוד כגבים בלילה, לא עוד בחסדי נוצרים המתירים לנו ברוב רחמים לבכות על אבני הכותל בתשעה באב, כי אם כמשתררים באו אליך בגיך גואליך ירושלים. בדמיהם הם רוחצים את דמעותיך מעל לחייך שכמשו, באש אהבתם לך הם שורפים כל קוצים וחרדרים אשר עלו בך במשך חמש מאות וחמשים השנה, אשר היית בידי מלכות אדום הרשעה.

הקרבנות אשר נפלו בבריכת ממילא והכנסיות אשר נשרפו עוררו את הכמרים הנוצרים לזעקה מרה. אך אתמול הם הם אשר הטיפו מעל אותן בנסיות דברי הסתה ושנאה לא רק כלפינו היהודים, אבל גם כלפי כל אחד הסוטה במשהו מעקרונותיהם. היום הם מרימים קול זעקה בעולם על דמם אשר נשפך בבריכת ממילא בידי יהודים. הרי לפני שבועות מספר הם שבגדו בגידה מחפירה בהסכם השלום אשר נכרת כאשר ירושלים נמסרה לידי צבאותינו ללא קרבות.

הם התנפלו במפתיע מן המארב על חיילינו ועל יהודים עולי רגל ושחטום. מה פלא שחיילינו נקמו את הנקמה מהבוגדים? מה פלא שזרע השנאה והרדיפות אשר נזרע מאות בשנים נתן את פריו? וכי לב־אבנים שוכן בקרב חיילי ישראל? וכי לא נשאו עמם את חרפת גירושנו מהעיר מאות בשנים, את חרפת מקדשנו החרב, כנסיותנו ההרוסים? או שמא לא חייבים היו לדאוג שלא יהיו עוד בוגדים ופורעים בעיר?

למעלה מחמש מאות שנה נכסופה נפשנו לרגע זה. לו התפללנו, עליו חלמנו. והנה הוא בא. גור אריה יהודה עולה שוב במעלות הר הבית. פגינו לא לביצנץ ולא לאלכסנדריה. יהי להם אשר להם ויהי לנו אשר לנו. ירושלים שוב לנו היא ולנו תהי לעולמי עד, שוב מציון תורת אמת תצא.

רבבות בניך נוהרים היום מכל עבר אליך, ירושלים. כל לב מרנן, נזדקפו הקומות. זקפי גם את קרמתך, ירושלים. כל עין מאירה. האירי גם את ירושלים הגאולה פניך לבניך „לא יוסיף יבוא בך עוד ערל וטמא" — היה דבר הנביא, והוא קום יקום.

ישראל בין מזרח למערב

מאז כורש מלך פרס, לפני למעלה מאלף ושלש מאות שנה, הומה לבו של יהודי בברכה ותקוה לארץ זו, לפרס, גם אם ברבות העתים נתחלפו השליטים והאמונות שם, גם אם עברו צללים כבדים בינינו לביניה, נשאר שמו של כורש כאור לטובה. בפרס נזכרנו כאשר יוון מן המערב הטילה את אוכפה עלינו, ואליה פנו פני רבים כאשר רומי מן המערב סמכה את מסמרות קלגסיה בבשרנו. „אם תראה סוס פרסי קשור לאילן באר־ץ־ישראל, צפה לרגליו של משיח" אמר ר' שמעון בר יוחאי. ידע ידענו מאז שאין לפרוק את עול רומי בשעת עוצמתה. וידע ידענו שפרסים אלה, או הפרתים כאתמול, אשר לא נכבשו בידי האימפריה הרומית, בעלי ברית טבעיים הם לנו. ודאי שלא אמונתם היא אמונתנו, ודאי שלא נשלה עצמנו לה־אמין כי את טובתנו הם דורשים, אבל אנו זקוקים להם ולכוחם כשם שהם זקוקים לנו. כי לא תולעת יעקב ולא חלש ישראל. עוד כיום הזה, לאחר כל אשר עבר עלינו, עוד כוחנו עמנו ממזרח שמש עד מבואו. ישנה חולשה בפיזורנו, אך אם נבין — נדע לנצל גם פיזור

זה. ידנו רמה בערב; שבטים, מדינות וערים סרים שם לאמונתנו ומשמעתנו. השפעתנו חדרה לממלכת כוזר בירכתי הצפון. ועוד רב וחזק הוא הנעור שלנו ונאמן הוא ישראל לכל אשר יהיה נאמן לו. אשרי מי שיבין מה הכוח אשר בנו ואשרינו אם נדע בעצמנו את כוחנו זה.

רבות האזהרות אשר שמענו בימים אלה. המזהירות אותנו מלהאמין בפרס ובהבטחותיה. אבן אין ערובה שחשבונות חדשים לא ישנו את יחסו של כוסרו אלינו. אבל את המערב הנוצרי, את ביצנץ יורשת רומי כבר ידענו יפה. יוון ורומי וביצנץ — ידענום כבר. הצלב לא ישלים אף פעם עם ירושלים אשר בידינו, בידי ישראל. ופרסז הערובה ביחס לפרס בידינו היא. עלינו ליטול את השלטון בארץ לאורכה ולרוחבה בכל התוקף. עלינו להקים את כוחנו בכל המהירות. אם נהיה חזקים — לא יבגוד הבוגד בנו. לא ברצי כסף נתרפס. אל נחמיץ את השעה. תועבר סנהדרין מיד לירושלים. יוכפל וישולש מספר חיילינו. נפנה לכל אחינו אשר בפזורים: עלו המושים לעזרת ה' בגבורים. הסוסים הפרסים קשורים לאילנות ארץ ישראל, אבל המשיח יהיה שלנו.

יניי גדול פייטני הדור — בן חמישים

„כשם שהבאר נובעת מים חדשים בכל שעה, כך ישראל אומרים שירה חדשה בכל שעה".

אבל אין דומה שירה של דור אחד לשירתו של דור אחר. זכינו אנו ובדורנו גיתנה תנופה חדשה לשירה, אשר לא ידענוה זה מאות בשנים. אמנם זה כמה עשרות שנים אשר חזנים החלו מחברים שירים (קוראים להם „פיוטים") כצרוף לתפלות, ועוד זכור עמנו אותו חזן טברייני יוסי בן יוסי, אשר חבר שיר נפלא על סדר העבודה בבית המקדש, אבל עם יניי החזן והפייטן נפתחו מעיינות יצירה ונתגלו דרכי צורה חדשים.

זה עשרים וחמש שנה אשר מדי שבת בשבתו הוא מפתיע את קהל המתפללים בפיוטי קדושתא (סמוכים לתפלת הקדושה) ושבועתא (לתפלת „מוסף"). וכל פיוט ופיוט מוסב על הסידרה הנקראת באותה שבת בבית הכנסת, בשילוב מקרא ואגדה ואף הלכה.

והפיוטים בנויים לתפארה. רובם על פי סדר האלף בית והוא כפול ומשולש ולפעמים יותר מזה. יש ושורה שלמה פותחות כל המלים בה באותה אות. ומשחק זה אינו בא על חשבון הקלות הלשונית והבהירות הרעיונית. ממש מלאכת מחשבת. לפעמים נוהג הוא לתת את ראשי התבות של שמו בפיוט, כי רבו הפיוטים אשר נשתכח שם מחברם.

אך החידוש הגדול ביותר בצורת שירתו הוא מה שקרוי בשם „חרוז". סופי השורות מסתיימים בצליל דומה, מה שנעים לאוזן ומה שמקל לזכור את הפיוטים בעל פה. למשל: „ירושה אשר ירשנו, ממנה גורשנו" או: „בימי משה גאולים נגאלו, ובימי ירמיהו געולים גלו". בדוגמה זו נוסף לחרוז בא גם משחק מלים בעלות צליל שוה והוראה הפוכה. יש והוא נוקט לשון חידות, כמו: „יפה ניסן באותות שמו בראשו סופו, יצמח ינוה בשמו כראשו סופו". הכוונה למנחם משיח, ותרמז לחודש ניסן בו קרבו צבאותינו לחומות ירושלים.

בדרך כלל אין מאורע אשר לא ימצא מיד את ביטויו בפיוטיו. וכשבליל פסח שעבר קרא יניי בקול נרגש את שירו האחרון: „אז רוב נסים הפלאת בלילה", רעדו כל הלבבות כי ידעו מה הנסים שאנו מצפים להם היום כי בפירוש הן הזכיר יניי בפיוט אחר לפסח: „ישמע לאדום כשמע מצרים, משא דומה כמשא מצרים", והרי ידוע גם ידוע מי היא אדום זו, הרי זו מלכת ביצנץ הרשעה, אשר דובר עליה עד כה בכל הדרשות והכתבים בלשון עשיו ואדום מחמת עינא בישא.

אנו מביאים בזה לפני קוראינו כמה מפיוטיו האחרונים של משורר גדול זה.

זאת הארץ

יְרוּשָׁה אֲשֶׁר יָרַשְׁנוּ / מִמֶּנָּה גּוֹרַשְׁנוּ
נַחֲלָה אֲשֶׁר חִלַּקְנוּ / מִמֶּנָּה חוֹלַקְנוּ
נִזְרַעְנוּ בְּמִזְרָה וְנָפֹצְנוּ רָחוֹק
וְלֹא מָצָאנוּ מָלוֹן וְלֹא שָׁגְנוּ מָגוֹן

גְּבוּלוֹת הָאָרֶץ אַתָּה מָגַיְתָ / וּבְקַעוֹתֶיהָ אַתָּה מָדַדְתָּ
דֵּי הָרִיסָהּ בְּפֶלֶס שָׁקַלְתָּהּ / וְכָל גּוֹי וְגוֹי אָנָה יֵשֵׁב שָׁקַדְתָּהּ
הִצַּבְתָּהּ גְּבוּלוֹת וְהִפַּלְתָּהּ גּוֹרָלוֹת / לְמִסְפַּר צָפוֹן וּלְמִנְיַן אַמּוֹת
וְנָטְלוּ בְנָפוֹת חֲבָלִים לַנְּעָמוֹת / אַרְצוֹת אוּמִים וַעֲמַל לְאוּמִים
זֹאת הָאָרֶץ נָחַלְנוּ בְּגוֹרָל / וְגוֹיִים לְרִדּוּהָ מָנוּ בְּלֹא גּוֹרָל
חֶבֶל נַחֲלָתֵנוּ נֶהְפַּךְ לְזָרִים / וְגַם אֲחוּזָתֵנוּ גִּמְכְּרָה לְצָרִים
טוֹבָה בְּיַד רָעִים מְכוּרָה וּמְקֻלָּלָה/קְדוּשָׁה בְּיַד טְמֵאִים נְתוּנָה וּמְחֻלָּלָה
יָהּ הָאָרֶץ לֹא הָיָה בָּהּ לָנוּ חֵפֶץ / לְבַדָּד נָשַׁב בָּהּ וְנִהְיָה אֶרֶץ חֵפֶץ

שיר על המלחמה

צַת שָׁלוֹם וְעֵת מִלְחָמָה
פִּצְתָּ אֲנִי שָׁלוֹם וְהֵמָּה לַמִּלְחָמָה
צָרַי שׁוֹנְאַי שָׁלוֹם וְאוֹהֲבֵי מִלְחָמָה
קָרָא בְסֵפֶר מִלְחָמוֹת וְצֵא לְמִלְחָמָה
רָם בְּהִלָּחֲמְךָ בְּיוֹם מִלְחָמָה
שְׁלַח לָנוּ תְּחִלָּה מְשׁוּם מִלְחָמָה
מַצְמִים צָמַח צוֹמֵחַ בְּעוֹנַת מִלְחָמָה
אוֹמֵר קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ לַמִּלְחָמָה
וְנֹאמַר ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה

שני שירים על אדום ביצנץ

אֲדוֹמִי אִישׁ הָאָדוֹם —
הוּא אוֹהֵב דָּם לָכֵן שְׁמוֹ אֲדוֹם / וְהוּא עֵשָׂו וְהוּא אֲדוֹם
זְכוֹר ה' לִבְנֵי אֲדוֹם / סָרֵב אֲשֶׁר עֶשְׂתָה בַּת אֲדוֹם
סָבַח גָּדוֹל בְּאֶרֶץ אֲדוֹם / יְקִידַת אֵשׁ בִּשְׂדֵה אֲדוֹם
כְּמַהֲנוּ לְךָ צַח וְאָדוֹם / לְהַרְאוֹת בְּלִבּוּשׁ אֲדוֹם
מְמֻרוֹם תַּפִּיל סַר אֲדוֹם / נְצַלְךָ תַּשְׁלִיךְ עַל אֲדוֹם
שִׂיחָה נִקַּמְתָּךְ בָּאֲדוֹם / עוֹד תְּאַבֵּד חֲכָמִים מֵאֲדוֹם
שִׂיחָה לְמַהְפֵּכָה כִּסְדוֹם / שְׁלוּפַת חַרְבְּךָ תְּרוּעָה עַל אֲדוֹם
תּוֹפִיעַ וְנֹאמַר מִי זֶה בָּא מֵאֲדוֹם / תָּשׁוּב לְךָ הַמְּלוּכָה אָדוֹן

*

אֲדוֹם אֲשֶׁר אָמְרָה אֲנִי אַפְסִי
— — — — — — — — — —
טְבָחָה טִבְחָה טִפְּחָה טָצְנָה סָעִיתָה
יְהִירוּת יַלְדוּתָהּ יְדוּעַת יָקוּשׁ יְצָעָה
כְּפָרָה כְּפָלָה כְּבָדָה כְּבִין כּוֹכָבִים
— — — — — — — — — —
סְחָרָה סָעָרָה סִלְּסָה שָׂרִים שָׁגָאָה
דְּשָׁקָה דָּבְרָה דָּדָרִים עָתְקָה עֲלִיזָה
פָּקָה פְּלִילִיָּה פָּחֲזָה פְּרָצָה פָּרְסָה
— — — — — — — — — —
קָרָאָה קָרֵב קַדֵּם קְרוּאֵי קְדוֹשִׁים
רָמָה רָחֲשָׁה רָמִיָּה רָדָפָה רָצִים
שָׁלְפָה שָׁנוּנָה שָׁלְחֵי שָׁלְטֵי שָׁלִשִׁים
תָּבְעָה תַּחֲרוּת תּוֹאֲנָה תַּפִּיל תָּקְפָּה.

בנימין איש טבריה

יש עושר השמור לבעליו לרעתו. איזהו? זהו העושר שאינו משרת אלא אותו גופו. ואיזה עושר

השמור לבעליו לטובתו? זהו העושר שבעליו מביא עמו ברכה לצבור.

רבים היו עשירים בישראל, אך היכן הם והיכן עושרם? אך שמו של בנימין איש טבריה ינון לעולמים. הוא נתן את כספו בברזל ונתן את הברזל בידי בחורי ישראל אשר נאספו אליו מכל עבר, והנה חיל גדול מאוד של צבא ישראל. מי אמר יבשו עצמותינו? מי אמר כי שכחה יד ישראל להחזיק חנית ורומח?

מי פלל ומי מלל שאותו בנימין, אשר קרוב היה למלכות ובארמונו התאכסנו מרבי המלוכה הביצנטית, שהוא יתגלה כאיש־מדינה מובהק, היודע בשעה הטובה ליהפך למנהיג עם? בימים אלה הגיעה לידיו אגרת אישית מאת הירקליוס קיסר ביצנץ ובה תלונה מרה:

— „למה עשית רע לנוצרים?"

תשובתו של בנימין היתה קצרה ופשוטה:

— „מפני שהם אויבי דתי".

עיני העם מופנות היום אל נחמיה בן חושיאל העומד בראש צבאנו, אל בנימין מטבריה איש החכמה המדינית ועתיר הנכסים, ואחרון אחרון: אל בית הנשיאים מצאצאי מר זוטרא שהם מזרע דוד מלכנו. עדין דממה בבית הנשיאים.

הלא הגיעה העת?

תגלית גדולה במערה בסביבות סדום

נמצא ספר „חזון אליהו"

נבואות על מה שהתרחש בימינו אנו

יבנה. — בבית המדרש הגדול ביבנה הופיע תלמיד־חכם אחד לבוש בלויים ושערו מגודל. בידו הרועדת מגלת־ספר שהוא מסרה לידי ראש־הפרק, בספרו שבנדודיו בסביבות סדום מצא במערה כד עתיק־יומין ובו המגלה הזו.

כשגוללו חכמי בית המדרש את המגלה שעל גבה רשום היה „חזון אליהו זכור לטוב", אחזה אותם התרגשות רבה, כי נמצאו בה נבואות לכל מה שהתרחש עמנו בימינו אלה. החלט לשגר שליח מיוחד עם המגלה לטבריה, על מנת שחכמי הדור יעמדו עליה מקרוב ויפרשו את הנסתרות הרבות שאין חכמי יבנה יורדים לסוף טעמן.

סופרכם הצלית לשמור בזכרונו כמה קטעים מתוך המגלה, כי החכמים לא התירו להעתיקה. והרי הקטעים הללו:

„וישכב אליהו ויישן תחת רותם אחד והנה מלאך נוגע בו ויאמר: „קום אכול". רז זה גלה לו מיכאל השר הגדול לאליהו הנביא בהר הכרמל, קץ שעתיד להיות בסוף ימי המלכות הרביעית.

נשאתני רוח אלהים ותוליכני למזרח העולם וראיתי שם מקום גבוה בוער באש. שוב נשאתני רוח ותוליכני לדרום העולם וראיתי שם כוכבים נלחמים זה עם זה ואינם נוצחים זה את זה.

(אולי הכוונה למלחמות החבשים והשבטים היהודים־ערבים בחצי אי ערב?)

שוב נשאתני רוח ותוליכני למערב העולם וראיתי שם נפשות נתונות בצער.

(על הצער הרב במלכות ביצנץ ידוע לנו לא במעט)

ואז אמר לי מיכאל קץ העתיד להיות בימיו של מלך העתיד לעמוד באחרית הימים והרמילת שמו. ר' סימאי אמר: הכשרת שמו. ר' יהודה בן בתירא אומר: כורש שמו. ר' שמעון בר יוחאי אומר: הכסרא שמו.

(ואני הקטן סבור שהלכה כרשב"י. וכי אין זה כוסרו מלך חסדנו?)

מלך אחרון שבפרס עולה לרומי שלש שנים זו אחר זו ושלושה גבורי מלחמה עולים לקראתו מן הים והם נמסרים בידו.

(והרי לפנינו הפשיטות של הצי הביצנטי על חופי הארץ)

ובעשרים בתשרי מלך פחות שבמלכים בן שפחה, גיגית שמו, עולה לקראתו מן הים ואלו יהיו אותותיו: פניו ארוכות, בין עיניו קרן גבוהה, וקומתו גבוהה מאוד וכפות רגליו גבוהים ושוקיו דקים ועתיד לשלוח ידו בו ביום בעם נאמן.

(יבוא עלי, אם לא נתגבא מיכאל המלאך על פוקס קיסר ביצנץ, זה בן השפחה וזה שערך את הטבח באחינו באנטיוכיה! אמנם הוסיף לו בעל החזון קרן לתפארת, אך פרצופו המכוער לא יופה על ידי כך. קוראי ודאי לא יחשדו שאליהו זכור לטוב צייר את הציור המובא בזה, ויסלחו לו לסופר „דברי הימים" על שלא יכול היה לשלוט ביצרו ובשעת הקריאה בחזון צייר את פוקס זה כפי שנראה לעיני אליהו).

בעשרים ושנים בתשרי גלות ראשונה יוצאה מבבל בשמונה עשר אלף אנשים ונשים.

פוקאס...

(האם אין זה אותו המון רב מאחינו בפרס אשר באו לפני שלש שנים בעקבות כיבוש סוריה?)

בעשרים באדר משיח בא ועמו שלשים אלף צדיקים וכיון שראו אים אומות העולם כך מיד כל אחד מהם נמק הוא וסוסיו. ויורדים מלאכי חבלה ומשחיתים כל אותו המון ולא מותירים כל נשמה. ואלו המדינות יחרבו: יריחו, בארות, בית־חורון, סוסין ולוד וחמת ואנטיוכיה ואדום וכל עיירות של ישראל מקיפים אותן מלאכי השרת אש.

ואחר כך באים כל האומות ומשתחוים לכל אחד מישראל ולוחכים עפר רגליהם.

ויהיה כור של חמים עושה בתשע מאות כור, וכן היין וכן השמן וכל אילן ואילן טעונים מגדים ופרות וישראל אוכלים ושמחים.

אמר אליהו: אני רואה אברהם יצחק ויעקב וכל הצדיקים יושבים והארץ זרועה לפניהם מכל מיני מעדנים וספינות באות מעין גדי ועד אגליים עושר וכבוד לצדיקים.

אמר אליהו: אני רואה עיר נאה והדורה וגדולה יורדת מן השמים כשהיא בנויה ומשוכללת ועמה יושב בתוכה ויושבת על שלשת אלפים מגדלים והאוצרות של בית המקדש פתחים עד פתחיהם וביניהם תורה ושלום שנאמר: „וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך ואומר: מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, פעלת לחוסים בך".

אלה קטעים מספר מתוך המגלה הנפלאה אשר גלה אותו תלמיד־חכם זר אשר גם את שמו לא גלה לנו.

ירושלים במפת הפסיפס שכמידבא

אנו מביאים בזאת לקוראינו קטע מהמפה של ארץ ישראל המצויירת כפסיפס ברצפת ארמון במידבא שבעבר הירדן. המפה אורכה כארבעים אמה ורוחבה כחמשה עשר. המפה היא בגבולות היעוד וכוללת את סיני ואת סוריה הדרומית. היא מחולקת לפי השבטים. הקטע הניתן בזה מתאר את ירושלים.

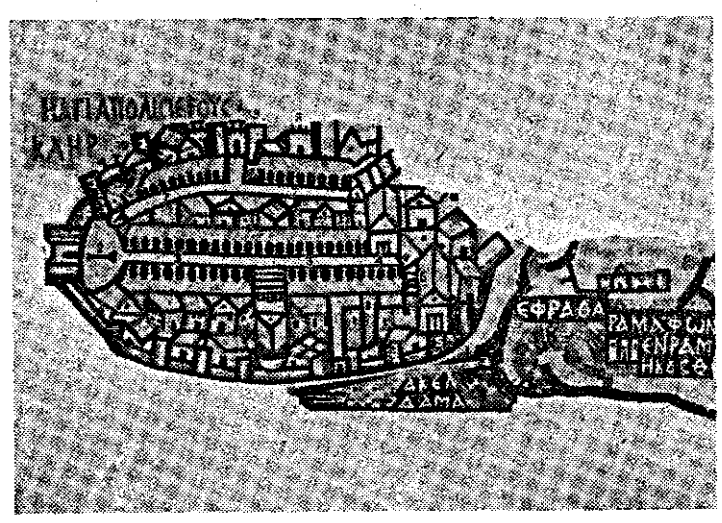

1. השער הצפוני הנקרא שער שכם, שער קיסריה, שער הגליל.
2. רחבת העמוד.
3. הרחוב הראשי המוביל לאולם העמודים.
4. שער ציון.
5. שער דוד או שער המגדל.
6. מגדל דוד.
7. רחוב המכתש.
8. בנין השער היפה או שער הזהב.
9. השער המזרחי של העיר.
10. ארמון, מקום מושבה של המלכה אבדוקיה.

לישנא דמלכותא — לישנא
אלף שנים של לשון יוון בארצנו — כיום אתמול אשר עבר.
נצא מצלצולי יוון־מצולה.
מעתה ואילך **נפרים פרסית**
כל טובי העיר ועשירי קיסריה כבר שגרו את בנותיהם לבית הספר שפתח
חשבז בן דוסתאי איש סוסא

(C) ישראל אלדד מחשבת מלכות ישראל
www.israeleldad.co.il

עם גדולי הרפואה שבדור – בכינוסם בציפורי

צפורי. — זו הפעם הראשונה אחרי מאות שנים של דכוי רוחני ותרבותי ע״י מלכות ביצנץ נתאפשר עתה, עם כבוש הפרסים והיהודים את הגליל ורוב רובה של הארץ, הכנוס הרפואי הגדול שנערך בצפורי, בהשתתפות נציגים מבני אומות שונות. לכנוס זה שאף רבינו אסף הרופא במשך שנים רבות ורק עכשיו, אם גם בזקנותו, נתגשם חלומו. רוב המשתתפים הם יהודים. כידוע תופסים היהודים במדע הרפואה מקום בראש, והם הם גם ראשי המדברים והעושים בשדה זה במרכז הרפואי הגדול ביותר בעולם, ביונדישאפור שבפרס, עיר שזכתה לכינוי „מדינת היפוקרטס" (ע״ש היפוקרטס הרופא היווני המהולל).

סופרנו מוסיף: צפורי הומה זה היום הרביעי ממאות סקרנים מהסביבה הקרובה והרחוקה שבאו לחזות בפני הרופאים יהודי השם הנוכחים בכנוס הרפואי שנפתח לפני ארבעה ימים בצפורי. למרות מצב המלחמה שהארץ נתונה בו שרוייה צפורי באווירת חג על שניתן לה הכבוד הגדול הזה לארח עמה בראשותו של אב הרופאים היהודי, אסף בן ברכיהו, את גדולי הרופאים מפרס, הודו, סוריה ועוד.

ארבעת הימים הראשונים של הכנוס עברו בשמיעת הרצאות וויכוחים על תגליות חדשות במדע הרפואה. כמו כן נבחרו ועדות שונות לטפול במחלות לסוגיהן. במרכז הדיונים עמדה הצעת נוסח לשבועת הרופא שהגישה לאישור הכינוס אסף הרופא ויוחנן בן זבדא הירחוני. ואתמול, בשעות המאוחרות של הלילה, נסתיים הכנוס.

הכנוס אישר פה אחד את נוסח השבועה שהוצעה כשקהל התלמידים של אסף הרופא ריוחנן בן זבדא עונים אחריה: כל אשר הוכתתם אותנו וצויתם עלינו נעשה, כי מצות התורה היא ועלינו לעשותה בכל לבבנו ובכל נפשנו ובכל מאדנו, לעשות לשמוע ולא לנטות ולא לסור ימין ושמאל".

כן אישר הכנוס את ארבעת התרופות החדשות לכליות, לפודגרא, לעינים ולכסלים שהומצאו ע״י אסף הרופא ושנים מהמורים בבית ספרו לרפואה שבגליל — יוחנן בן גבדא הירחוני ור׳ יהודה הירחוני.

את נאום הנעילה נשא אסף הרופא כשתוא נתמך ע״י שנים מתלמידיו. בפתח דבריו הודה למשתתפים על אשרם את השבועה, וכן הודה לנוכחים על השתתפותם הפורה בכנוס וציין שהירבה ללמוד בו. כן אמר רבנו אסף שיש לקבוע כל שנה כנוס כזה שיאפשר חלופי רעות ונסיונות כדי להיטיב לבני אדם. את דבריו סיים באומרו וקולו רועד בהתרגשות: אני פונה בדברי אך ורק לרופא החכם ולא לקהל רופאי אליל האוויליים כי חכם הרופאים עושה באמונה מלאכתו ואויל הרופאים יחבל באין מוסר. קורא אנכי את חכמי הרופאים הולכי היושר אשר ירפאו במדות הבורא. פונה אני אל החולים שראוי שידרשו רק עצת משכילי הרופאים, וראני לו לחולה לבלתי נטוש עצת רופאיו ודורשי טובתו. ועל כל אלה ראוי לו לחולה להפקיד רוחו בידי יוצרו, לדורשתו בקר עת ויבטח בו לרפאהו כי הוא על כלנו הרופא הנאמן.

לימוד חכמת הרפואה
רופא יהודי ותלמידו

בהגעל הכנוס מהרו הרופאים האורחים לצאת לבתי היהודים שארחו אותם כדי להכונן לעזיבתם את צפורי למחרת בבקר, בדרכם חזרה לארצותיהם.

קטע מנוסח שבועת הרופא:

הגנו מביאים קטע משבועת הרופא שהוצעה ע״י ר׳ אסף בן ברכיהו, אשר לדעת משתתפי הכינוס תשמש שבועה לדורות רבים:

וזאת הברית אשר כרת אסף בן ברכיהו ויוחנן בן זבדא עם תלמידיהם וישביעום בדברי האלה: אל תצודו להמית כל נפש במשתה עקר, ואל תשקו אשה הרה לזונים להפיל, ואל תתמודד כל יפי תואר בנשים ובאמה בהן, ואל הגלו את סוד אדם אשר האמין לכם, אל תקחו כל כפר לחבל וההשחית. ואל תאמרו על טוב רע ועל רע טוב, ואל תלכו בחוקות הכשפים לחבור ולנחש ולכשף להפריד איש מאשת חיקו או אשה מאלוף נעוריה, ולא לחמוד כל הון וכל כסף לעזרת אות זימה, ולא להתעזר בכל עבודת אלילים לרמא בהם ולא להבטיח בכל דברי עבודתם לרפואות —

ולא למסוך סם מות לכל איש ואשה להמית רעהו — —

ולא לצדות לעורר מחלה על נפש אדם ובלתי תת מום באדם למהר להבקיע בשר אדם בכלי ברזל או במכחות אש עד אשר יבחן פעמים ושלש — אז תתנו עצתכם.

שיחה עם אסף הרופא

סופרנו שנשלח על ידינו לשיחה עם אסף בן ברכיהו הרופא, שעמד בראש הכנוס הרפואי שהסתיים אמש בציפורי, מסר:

עמדתי לפני דמות כפופה מזוקן ומאירה בחכמה, לפני אסף הרופא. עוד בטרם הצגתי את עצמי כבר בקשני אסף לשבת באומרו בקול מבין: שאל בני, שאל.

בקשתי שיספר לקוראינו משהו על ימי עברו, ובעיקר מנין שאב את חכמתו הרבה. „חי אני רוב ימי בציפורי — התחיל אסף מספר וקולו נמוך — אם גם ימי בחרותי עברו עלי בארצות שונות ובעיקר באלכסנדריה בה למדתי את תורת הרפואה. מאז הייתי נודד ממקום למקום כדי להוסיף דעת ולהרביץ את דעתי שרכשתי. אבי ומורי הרוחני במדע זה הוא כמובן הרופא היפוקרטס היווני הגדול, שוודאי הגיע שמעו לאזניך, אך אם גם מורי הוא היפוקרטס עומד התלמוד והידיעות הרפואיות הרבות המפוזרות בו תמיד לנגד עיני, ובדברים רבים אף נוטה דעתי לדעת התלמוד בניגוד לדעתו של היפוקרטס. אמנם רוב הרפואות לקוחות מן היונים — אומר אסף — אך היונים קיבלו את מרבית ידיעותיהם מהמזרח הממצרים. ויש בידי גם רפואות מספר הקדמוני, שהם מסורות בידינו מימות השופטים, לפני מלוך מלך בישראל".

אסף הפסיק לרגע, נטל מבין מגילותיו ניר קלף אחד ומיד הוסיף: „אך על מחלה אחת עלי להחזיק טובה פרובה לרופא היפוקרטס הגדול, שפקח עיני לגלותה ולדעתה, זו מחלה אחת קשת רפוי הנקראת „צמאון כסף", הנה היא לפניך, קראנה!" נטלתי מידו את הקלף ובו קראתי: „עלובים הם חיי האדם משום שנגע אהבת בצע נוגב ונוקב אותם כקדחת. הן מי יתן ויתקהלו כל רופאי העולם בסטרה למצוא ארוכה ורפואה למחלה זו, הקשה מכל מחלות שגשון, ריתר על כן, בני האדם אפילו מהללים אותה ויוצאים בשבח ותפארה, אע״פ שהיא מחלה מסוכנת ומסאירה". כששאלתי על בית הספר לרפואה שהקים בגליל העליון השיב אסף: „זקנתי וגם באתי בימים. ממהר אני עכשיו להנחיל את רובי תורתי לצעירים שימשיכו אחרי. ודעתי: רבים עכשיו בתי הספר לרפואה שקמו בארצות רבות. בסאלרנו במילאנוס, בפרס ובמצרים — מדוע, שאלתי את עצמי, לא יקום גם בארצנו בית ספר גבוה לרפואה ולא תשפר גם בריאות עמנו? שאלתי ועשיתי. ומאז מקדיש אני את כל מרצי ויומי לבית הספר הזה. רק הבחירים מכל התלמידים מתקבלים בו, ואמת־המבחן לקבלת תלמיד בו אינה רק הבשרתו וידיעותיו המקצועיות כי אם לא פחות מזה, ואולי אף יותר מזה, טהר נפשו ומידותיו."

כשהתענינתי אם יש מי העוזר לידו בעבודתו זו בבית הספר סיפר לי אסף על שני חבריו המורים, יוחנן בן זבדא ור׳ יהודה הירחוני, העוזרים לידו. „עזרתם הוא שאפשרה לי — הוסיף — לגמור את התרגום שהתחלתי בו לפני שנים רבות, של האפוריזמים של היפוקרטס מיוונית לעברית, כדי שיציגו תלמידיו גם לעולם החכמה היווני במקורו. וכן מתכוננו אני לתרגם כמה ספרים על מדע החכמה שכן כל רופא צריך להיות חייב בידיעתו של מדע זה". „יש להתעמק בראית שמים שזו מביאה ליראת שמים" — אמר.

את השיחה סיים אסף באמרו: „יותר מכל עמל אני לתנך את תלמידי שבכל חכמתם לא יבבה לבם ולא ישכחו את הרופא האחד בעולם המרפא והמלמד אדם דעת. מלמד אני את תלמידי שבכל דבר ודבר ישענו על בוראם ויישלימו יהב תחלתם עליו, והוא הרופא הנאמן הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם".

ארבע הרפואות החדשות שאושרו בכינוס

ואלו הן ארבע רפואות־הפלא שהוצעו ע״י אסף הרופא:

— לכליות ולכסלים ולשתן, הנעצר ולאבן הסותמת בעד מוצא השתן, ולמי שישתין דם וחול ומי שיש לו שחין במקום השתן מבפנים, וזה המעשה שהיו עושים שופטי ישראל לפני מלוך מלך, ונעתק מספר הקדמוני, ונברר ונמצא אמת: קח צמוקי ענבים יבשים בלא גז — ג׳ אונקיות, פרי ארן — ב׳ אונקיות, שורש אירוס — ג׳ אונקיות, זרע אניסון — ג׳ אונקיות, זרע קשותים — ב׳ אונקיות, כרכום — אונקיה, מירא — ב׳ אונקיות, קלימא — אונקיה, כתירא, הוא דרגנתא — אונקיה, זרע פסלא — אונקיה אחת, אבדלקן — אונקיה, נרד — אונקיה, פשתא, הוא טריפלין — אונקיה, עשב אריינטון — אונקיה דבש זך — הין, או יין נושן שליש ההין, — יזכתו כולם הדק ויוטבלו ביין. מרוק עד שישתה היין. אז תרתיח את הדבש ותלוש בו העיקרים וכתות אותם אחרי מלישתם עד מאד, והשקה כמו זית ביין עסים בדבש בכל יום עד שיראה.

— לכאב כליות. קח מיצוי עלי צנונות כוס אחת והיכנס למרחץ הם וישתה אותו שם וירפא.

— לפודגרא ולכאב ולניפוח הרגלים: קח אורם ביצים וחומץ ושמן ורד וערב יחד עד שיהיה עב ומשח.

— הצבר, הוא מרפא לעינים: להטיח ולזרות בתוך העין, יסיר את הגשף ויעביר העמומה וכל נגעי עינים.

סיריאקוס — השודד האכזר והנדיב

זה עתה שתצרר מכלא עכו קיריאקוס, אשר עד לפני עשר שנים היה מטיל זרדה וגם כבוד על כל ארץ יהודה מהרי ירושלים ועד לשפלה.

איש לא ידע מנין בא האיש. לפני דורות רבים שכיחות היו קבוצות יהודים מזויינים אשר חיו במערות הרי יהודה. אך זמן רב כבר שנעלמו. ופתאום הופיע קיריאקוס, אשר בנו אותו בשם זאב על שם עזותו. נתקבצו אליו יהודים ושומרונים וגם במקצת מבין הנוצרים שבכתות הלא־קטוליות הנרדפות על ידי ביצנץ. מתנפלים היו על סוחרים ביצנטיים עשירים, על משלוחי דואר וביחוד על משלוחי כספים שהיו מועברים בכמות רבה ובשמירה רבה ממשרדי השלטון בקיסריה לירושלים בשביל הכנסיה שם ובשביל הכנסיות הרבות בחברון בבית לחם והמנורים בסביבה. בהתנפלויות אלה לא ידעו השודדים רחם. לשוא היה כל מאמצי השלטון לתפוש את קיריאקוס. הוא היה כמעט לשלים בכל סביבות שומרון. אבל הסביבה (רובם יהודים ושומרונים) מאנו לשתף פעולה עם שלטונות קיסריה, כי על כן מעולם לא הרע להם וזכורה עוד שנת הבצורת הקשה לפני שלש עשרה שנה, בה חלק קיריאקוס כסף רב בין האכרים המדולדלים.

אך מעשה נדיב אחד לפני עשר שנים עלה לו ביוקר.

מעשה בשיירה של נוצרים שחזרה אחרי הפסחא (חג הפסח שלהם) לאמאוס מירושלים, לשם נסעו להטביל את ילדיהם. התנפלה עליהם כנופיית השודדים, אשר קיריאקוס לא היה עמהם; חלק מהגברים שבשיירה הצליחו לברוח. הילדים הרבו קשה והנשים נאנסו. קיריאקוס הגיע למקום ונתמלא חימה על המעשה. החזיר לאנשי השיירה את ילדיהם (את הנשים האנוסות הם לא רצו לקבל בחזרה), ואת אנשיו אשר השתתפו במעשה העגיש קשות. לשניים מהם כרת במו ידו את ראשיהם ואת היתר הלקה. אחד המולקים התנקם בו, בגד ומסרו בידי משטרת לוד. כמשפט לא הועיל הארכתים להוציא עליו פסק דין מוות, אם מפני פחד נקמה מצד הנאמנים עמו ואם בהשפעת עדותם של כמה נוצרים מהסביבה על נדיבות לבו כלפי עניים.

מה יהיו מעשיו של קיריאקוס כיום, לאחר האמנוסם שלטון ביצנץ בארץ?

ידיעות מכל כנפות הארץ

נענש על הוצאת דיבה

קיסריה. — אחד מנכבדי הנוצרים, באוזיליאוס, שהפרסים החליטו להגלותו לפרס, יצטרך תחילה לרצות בבית־הטוהר את עונו בקשר להוצאת דיבה על היהודים.

באוזיליאוס הפיץ ברבים את העלילה שנשתרשה בשנה האחרונה בקרב הנוצרים, על תיאופילוס מעדאנה שבקיליקיה שמכר כאילו את עצמו, בגוף ובנפש, ל„משפך" יהודי העומד בברית עם השטן, כדי שמכשף זה יגקום בעזרת לשפיר בבישוף החדש של עדאנה, שפיטר את תיאופילוס מעבודתו בכנסיה.

סיפור־מעשה זה הוא כמובן בדותא ומפיציו התכוונו להטיל בעזרתו את הנוצרים ביהודים. על באוזיליאוס שהובא בקשר להוצאת הדיבה בפני בית־הדין הוטל עונש מאסר של שלשים יום.

שוטרים הפריעו לכומר בארוחתו

לוד. — למשטרה נודע אתמול שבאחת המערות שבסביבות העיר מסתתרים כמה נזירים בראשותו של הכומר הירדני גיאורגיוס מכוזיבא.

חולית שוטרים שהגיע למקום בשעת בין השמשות גילתה עקבות והתקדמה לעבר המערה, אולם בבואה למקום נתגלתה מדורה דועכת, ולידה שירי ארוחה. מסתבר שהכומר וחייו הבחינו בשוטרים והצליחו להתחמק ולהסתתר במקום אחר.

„המועמד" לכסא המלוכה נעלם

טבריה — האיש אשר כנה את עצמו בשם מנחם בן חזקיה ואשר הסעיר שבועות מספר את הרוחות כאן — נעלם פתאום מן העיר ועקבותיו לא נודעו.

בזכור הופיע האיש לפני חדשים ובידו מגלת יוחסין ארוכה „המוכיחה" כי הוא נצר מבית דוד. הוא הופיע בפאר רב וטען שבא מכפר נדח שליד הר ארדס, שם התחבאו אבות אבותיו ואבותיו זה מאות בשנים, לדבריו גם בני הנשיאות מבני הלל וגם בני ראשי הגולה מבבל אינם אלא ענפים צדדיים, בעוד אשר אבותיו הם בני בניו של צדקיהו המלך, אשר ברחו לצפון וחכו לאות והנה בא האות.

כרגיל בישראל נמצאו מיד פותים שנתנו בו אמונה והחלו לכרכר סביבו. מגילת היוחסין לוקחה לבדיקה על ידי סופרי בית המדרש ובלי קושי רב נתגלתה כזיוף גס. הוצא צו מאסר נגד המזייף אך הוא הספיק להעלם כנראה שוב... להרי ארדס.

הכומר לאונטיוס מעכו התגייר

קיסריה. הגיע לכאן הכומר ליאונטיוס מעכו. הוא מספר על המבוכה השוררת בעיר אף כי עדין מחזיקים בה כוחות ביצנץ בתוקף שליטתם בים. ראשי הפקידות כבר הוציאו את משפחותיהם באניות.

פריצת כלא עכו ובריחתו של קירי־אקוס משם שבשה את הסדרים במשטרה. היהודים מסתובבים ברחובות ומרעים. בריש גלי. הכומר ליאונטיוס הוסיף ואמר לסופרנו:

הקדמתי לצאת, כי ברצוני להתגייר. עד כה האמנתי בכנות שאכן הכנסיה הנוצרים היא היא אשר ירשה את ישראל ואין עוד תקומה לעם זה לאחר הופעת ישו. כיום הזה יודע אני כי שקר למדה הכנסיה. רואה אני כי רצה ה׳ את יעקב וזה לי לאות כי עם ישראל הוא העם המשיח באמת.

חודשה תעשית הנשק

בית־המלאכה של שמעון נפחא בבית־גוברין החל בייצור נשק בהיקף רחב.

ליד בית־המלאכה הוקמו מחסנים, בשיתוף עם בעלי־הון מטבריה, בתוכם גם בנימין. הנהלת המחסנים, שיעסקו בקנית נשק ומכירתו, התקשרה עם סוחרים ישמעאליים ובקרוב תגיע שיירה גדולה של נשק מחצי־האי־ערב.

מיצרכים רבים בשוק בית-שאן

שוק בית־שאן שופע בימים האחרונים צרכי־מזון.

אתמול הגיעו כמויות גדולות של בצלים, שומשום, בולבוסין, אגוזה, שום, חרדל ומלח מצרי.

והמסית — ידו נטויה

לפני ימים מספר נתקבלה בארץ מהדורה חדשה של כתבי הפילוסוף המפורסם קאסיודורוס (מי שהיה שר ויועץ למלך האוסטגוטים, תיאודוריק), שהופיעה לא מזמן בקונסטנטינופול.

אפשר היה לחשוב שבמהדורה זו לא יוכנסו דברי השטנה וההשמצה שלו כלפי היהודים. אך לא כן הדבר: דבריו על היהודים הובאו בהבלטה יתרה ובלוחי עיטורים ביזנטיניים רבים.

מגידופיו של קאסיודורוס לא קשה לחבר מלון שלם. הוא מכנה את היהודים בשם „עקרבים", „חמורים פראיים", „כלבים וקרנפים". הבאנו לדוגמא רק את הבטויים הרכים ביותר...

לא קשה לנחש שכוונת מפרסמי הספר היא להגביר את ההסתה נגד היהודים, ויש לצפות לנחשול של רדיפות חדשות — ביחוד אחרי שתגיע לביצנץ הידיעה על נפילת ירושלים.

משחק חדש — נרדשיר [שח־מט] — שמלכים ממנו יחכימו ...

בארמונו של בנימין איש טבריה מרבים בזמן האחרון לשחק במשחק חדש, „נרדשיר", משחק משונה ומרתק ה„משגע" ממש את אלה שלמדו אותו, והם שקועים בו יומם ולילה.

נרדשיר הוא משחק מלחמה שמופיעים בו, משני הצדדים, מלכים ומלכות, רצי המלך, פרשים, פילים נושאי צריחים וחיילים.

המשחק הזה הובא מהודו לחצר המלך כוסרו הראשון ומאז התפשט בפרס ובבבל — ועתה הגיע גם אלינו.

והנה כמה פרטים מעניינים על המשחק. הכלי החזק ביותר במשחק הוא... המלכה, בבחינת „היא תמשול בו". היא תרוץ אורח לאורך ולרוחב טבלת המשחק, בעלת ס״ד ריבועים, ואף באלכסון תוכל לנוע, ויש בכוחה להרוג ולאבד ולהשחית את החיילים ואת הפרשים והרצים והפילים של האויב ורק בהיותם מוגנים אחד ע״י השני הם נשמרים ממנה ואז גם עליה להזהר מהם.

המלך לעומת יאת הוא חלש כמעט כמו חייל, כאחשדורוש בשעתו... החייל יכול לנוע רק קדימה, מבלי לנטות ימינה או שמאלה; לאשר ישלחוהו ילך, והיה כי יחליטו להקריבו ולשמוך את דמו — הוא ישמע ודמות ללא תלונה על שפתיו... אבל אם יפרוץ החייל את כל המחסומים ויגיע עד הקצה השני של הטבלא, יקבל פרס בעד גבורתו ויוכל לפשוט את צורתו ולבוש צורה אחרת ככל העולה על רוחו: הוא יוכל ליהפך אפילו למלכה...

וכדאי לספר, שבימי אורמוז הרביעי, אבי המלך כוסרו ב׳, — הפילוסוף הפרסי ומחנך המלך, אבוזורג׳ מיהיר (המכונה בפי אנשי החכמה בשם „סינקה הפרסי), היה מלמד את משחק „בנרדשיר" מתוך כוונה להראות לו עד כמה כל מלך חלש כשלעצמו ותלוי ברצונם הטוב של החיילים והעם...

וחכמה זו לא חזיק גם לשליטים שיקומו לנו בקרוב עם חידוש שלטוננו.

עד כה, הגיע הזמן שנפקוד את קבר רחל בבית לחם. אני פונה בזאת לנשים ביישראל שבעלותנו לרגל ביום חג השבועות הבא עלינו נעלה כאסרו חג לקבר האם.

התכוננה נשים בציון, נביא ממיטב רקמותינו ונקשט בהן את הקבר העזוב והנשכח של אמנו אשר לא שכחה אותנו ולילה לילה היא עולה מקברה, משקיפה סביב סביב ובוכה על בניה כי אינם. נעלה ונשמח את נשמת אמנו רחל.

שרה בת נחמיה

אגרות למערבת

הכובע הפרסי של השר בנימין

תמה אני על רוח השכרון אשר אטף את כל מנהיגינו וחכמינו לרגלי „חסדיה" של פרס עמנו. מילא הצעירים המתלהבים בהתנופף חרבות בידיהם לעין השמש ובדרכם על אדמת ירושלים — אני מבין. אבל חכמים שיודעי עתים הם חייבים למעט במקצת בדברי קילוס למלכות פרס. אחינו בני ישראל מזיזים מאוד הם, ובראותם חיוך חסד בפניו של מלך גויים מיד הם מתמלאים הערצה ומחר הם יוצאים בלבוש פרס ולשונם מקשקשת לשון פרס. אני, כאשר מעיד עלי שמי, הנני מצאצאי חיילי ישראל אשר היו בייב אשר במצרים לפני דורות רבים ומסורת היא בידי מאבותי: גויים אוהבים את דמנו, אם לשרוף אותו ואם לנצל־אותו. ולמחרת היום לאחר שסייענו להם במטרותיהם ונתנו ממיטב בחורינו, הם שוכחים הכל וגומלים רעה תחת טובה.

על כן אינני יכול לראות בשמחה ושלוה את פני השר הבנימין כשלראשו כובע חבוש כובע פרסי.

חושש אני מאד לכובע אשר הוא עלול לחבוש מחר. שמעון איש יב.

רחל מבכה

משום מה נשכח מלבותנו קברה של אמנו רחל? עתה לאחר שהארץ שוחררה מידי מלכות ביצנץ ונפתחו לפנינו כל הדרכים וכל המקומות אשר סגורים היו אל החולים שראוי שידרשו רק עצת משכילי הרופאים, וראני לו לחולה לבלתי נטוש עצת רופאיו ודורשי טובתו. ועל כל אלה ראוי לו לחולה להפקיד רוחו בידי יוצרו, לדורשתו בקר עת ויבטח בו לרפאהו כי הוא על כלנו הרופא הנאמן.

כיצד מברכין על צרי אפרסמון?
אמר ר׳ יהודה: בורא שבן ארצנו

ולמה חייבוהו רבותינו ברכה?
כי אין כמוהו לפלא־מרפא
בתבל כולה יצא שמו של

הצרי

העשוי משרף־שיחים
ומעובד במרקחת „אסיא"

כפל משקלי זהב משלמים תמורתו
בכל שווקי עולם

דרושים סוכנים־נוסעים לארצות
המזרח, הודו ופרס

ולפום טירחא — איגרא

צבא פרס כובש את הארץ מבחוץ
...ושטיחי פרס את החדרים מבפנים

קנה בשוק העליון שבטבריה

(C) ישראל אלדד מחשבת מלכות ישראל
www.israeleldad.co.il

בתפוצות ובממלכות

פרנקוניה — המעצמה העולמית השלישית במעגל מלחמת־אחים

ארבעים שנה היתה נטושה מלחמה רצחנית בין האחים מלכי פרנקוניה. מאחורי כל המאורעות עמדו שתי נשים, שתי מלכות, ששנאו זו את זו שנאת־מות, רצחו בהתנקשויות־סתר זו את בעלה של זו, ואפילו חיסלו בנים ונכדים יריבים.

סופרנו מגולל את הפרשה הסוערת של רצח הדדי בין אבות, אחים ובנים.

— מאת סופרנו בפאתיה בית לומברדיה —

בעוד שממזרח מגיעות לכאן ידיעות על התנגשות־ענקים בין שתי המעצמות הגדולות ביותר בדורנו — ביצנץ ופרס — התחילו להגיע מהמערב ידיעות על זעזוע עים חמורים בשטחיה של המעצמה השלישית בחשיבותה: פרנקוניה.

כאן חולקה מלכות פרנקוניה, לפני חמישים שנה, בין בניו של כלוטאר הראשון לא פסקו מריבות ומלחמות־אחים בין היורשים, שכל אחד מהם חתר לכיבוש מלכויות אחיו ולכינון שלטון עליון במדינה כולה. את התפקיד הראשי במחזה עקובדמים זה מלאו נשים: ברונהילד, אשתו של זיגברט ממץ, ופרדגונד, אשתו של כילפריק מסואסין אחיו של זיגברט.

התנקשויות־סתר

ברונהילד, בתו של מלך הויזיגוטים, היתה אשה מובשרת מאד, משכילה, בעלת מעוף ותאוות שלטון. היא היתה אריאנית, אך לרגל נישואיה עם מלך

מפה זו מראה את גבולותיהן של מלכויות הפרנקים. אקוויטניה ואלמניה הם שטחים העוברים מיד אל יד ולא תמיד קל לקבוע מי השליט בהם.

פרנקי הסכימה לקבל את הדת הקטולית (הדת הנוצרית ה„כללית" — בניגוד לכתות השונות). לשמע נישואין אלה נתמלא כילפריק קנאה וביקש ממלך הויזיגוטים את יד בתו הבכירה. אולם כעבור זמן קצר עזבה ולקח לו מאהבת — אחת משפחותיו, פרדגונד. באחד הימים נמצאה אשתו התוקפת תנוקה במטתה — היא ברצחה כלי־סמך בפקודת המלך — וכילפריק נשא את שפחתו לאשה ואף נתן כתר בראשה.

ברונהילד ופרדגונד בערו משנאה זו לזו. ברונהילד החליטה לנקום את נקמת אחותה הנרצחת וחתמה את בעלה למלחמה נגד אחיו. זיגברט ניצח בקרבות, אולם ימים ספורים לפני המועד שבו רצה להמליך את עצמו על חלק גדול מהטריטוריה של אחיו, הוא נדקר בפגיעות מורעלים על ידי שני עבדים שפרדגונד שלחה אותם לביצוע התנקשות זו.

כילפריק לקח את ברונהילד בשבי, אולם אחרי הרפתקאות מופלאות ביותר הצליחה המלכה לברוח מהמלא ולהגיע בשלום לאוסטראזיה. כה הועלה על כסא המלכות בנה, כילדברט השני, שהיה עדיין ילד.

על דאטפת אטפוך...

בעוד שכילפריק השתלט על הפרנקים המערביים והרחיב את גבולות מדינתו שנקראה אותו־כך נייסטריה, התאמצה ברונהילד, שמלכה בשם בנה הקטן, לבסס את שלטונה באוסטרזיה. רבים מנכבדי המדינה התקוממו נגדה. אך היא הצליחה להתגבר עליהם ולדכא את מרידותיהם, אם בכוח החרב ואם בכוח הפגיון — ע"י התנקשויות־סתר. היא הצליחה גם לבוא בברית עם אחי בעלה, גונטראם מלך בורגונדיה, והוא הכריז על בנה כעל יורש כתרו.

לפני שלשים שנה בא הקץ על כילפריק. בשובו מציד נגש אליו אדם אלמוני, שזהותו לא נקבעה עד היום, ודקרו בפגיון. רבים ראו בכך את נקמת הנוטל: יד רוצח השיגתו כשם שידי הרוצחים אשר נשלחו על ידי אשתו השימו את אחיו.

האמגושים רוגזים ...

כפי שמודיע לנו סופרנו בשושן קיימת תסיסה גדולה בין האמגושים הפרסיים עקב הרחקתם מהשפעה על השלטון.

בימי אביו של כוסרו ב' היה לאמגושים חלק רב בשלטון הממלכה — ועתה סולקו מהשפעה.

על כס המלוכה בנייסטריה עלה בנו הקטן של כילפריק, כלוטאר השני, אולם למעשה עבר השלטון לידי אמו פרדגונד.

כעבור תשע שנים מת גונטראם מלך בורגונדיה וכילדברט ירש את כסאו. זמן מה לאחר מכן מת מלך אוסטרזיה ממחלה, ושני בניו הקטנים, תיאודברט ותיאודריק, התחלקו בממלכותו: האחד נשאר מלך אוסטרזיה והשני מלך בורגונדיה. אולם השלטון נשאר למעשה בידי סבתם ברונהילד. וכך התיצבו שוב שתי הנשים — ברונהילד ופרדגונד זו נגד זו...

ימים קשים לכמורה הקטולית

ברונהילד וכילפריק שלטו במשך כל הזמן ביד חזקה ובעריצות. אמנם למראית עין היו הם קטולים נאמנים, אך למעשה פגעו לא פעם בצורה קשה באינטרסים של הכנסיה.

כילפריק, על אף היותו עריץ, קל־דעת, בעל־תאוה, זולל, סובא ורודף־בצע, היו לו בכל זאת השקפות מקוריות למדי. הוא כפר באמונת־השילוש הקטולית והוא אסר איסור חמור להזכיר אותה בתפילות. הוא טען שהכנסיות והמנזרים נטלו לעצמם את עושרה וכוחה של המלוכה, ולפי־כך ביטל את כל הצוואות והעזבונות שנעשו לטובתם וגם התחיל למכור את כהונת הבישופים כאילו במכירה פומבית לכל המרבה לשלם.

גם ברונהילד יריבתו הכבירה את ידה על הכמורה הקטולית. בהיותה אריאנית בימי נעוריה, ספק אם יתכן העניין לקטוליות נשתנה אף שקבלה דת זו למראית־עין עקב נישואיה. גם היא הועלתה וסילקה בישופים מכהונותיהם ככל העולה על רוחה, וכבודה ועדיין פרשת הבישוף דידייה, שגורש על ידה בבושת־פנים.

לפני ט"ו שנים מנה האפיסקופוס בריגור הראשון (המכונה „הגדול") באגרת־מתאה חריפה אל ברונהילד ובכירה על שהם מתירים ליהודים להחזיק עבדים נוצריים.

גידול הישוב היהודי בפרנקוניה

על אף כמה וכמה גזירות שפורסמו נגד היהודים, הצליחו הם לשמור עד כה על עמדות חשובות רבות שהיו להם עוד לפני מאה שנה. יהודי פרנקוניה ובורגונדיה ממשיכים לעסוק בחקלאות, במסחר ובמלאכה ואף גדל חלקם בימאות ובספנות: ספנים וקברניטים יהודיים משיטים אניות רבות בים התיכון ובנהרות הגדולים. עמדה חשובה ביותר תופסים הרופאים היהודיים, הנהנים מיחס סבוד הן מצד השליטים והן מצד האצילים והבישופים.

לא מעטים ביניהם נושאים נשק — מאז ימי הקרבות המפורסמים שמלפני מאה שנה בין צבאות קלובים וצבאות תיאודוריק, בהם השתתפו היהודים משני הצדדים.

מושבות יהודיות חשובות נמצאות בתבל הרחיין. רבים מיהודי האזור הזה הם צאצאיהם של חיילים רומיים שנשאר להם שבויות יהודיות מבנות ירושלים, אחרי גפילת עירנו הקדושה בימי טיטוס שחיק־עצמות. בניהן של הנשים היהודיות תובבו ברוח רחבו ונשארו יהודים נאמנים עד היום הזה. מעמדם הוא די מבוסס, ובמקום אחד קיים ומוכר עד היום הנהג של בתי־דין יהודיים נפרדים בשביל יהודים, שבפניהם חייבים להתיצב גם נוצרים (ואפילו כמרים!), אם באים הם בתביעה נגד יהודי.

בשנתים האחרונות גדל הישוב היהודי בפרנקוניה עקב רדיפותיו האכזריות של סיזיבוט, מלך הויזיגוטים, על היהודים. אלפים מאחיו שסירבו להתנצר ברחו לפרנקוניה ולאפריקה.

המערכה האחרונה במלחמת־האחים הפרנקונית

וכזה היה מהלך המאורעות במערכת־הדמים האכזרית הנמשכת עשרות בשנים: ברונהילד שמחה מאד כשיריבתה פרדגונד מתה לפני י"ז שנה. אך שמחתה לא ארכה. ההתנגדות לשלטונה הלכה וגברה ולצד יריבה הצטרף גם נכדה מלך אוסטרזיה. המלכה עברה לבורגונדיה, אך החליטה להתנקם. היא הסיתה את נכדה השני, מלך בורגונדיה, ללחום נגד אחיו. בקרב שפרץ על גדות המרחל נחל מלך אוסטרזיה תבוסה, נלקח בשבי וכעבור ימים אחדים הוצא להורג. ברונהילד נצחה. אולם לפתע מת נכדה השני, מלך בורגונדיה, וכוח גדול של אצילים, בישופים — בברית עם אריבה מלך נייסטריה — התקוממם נגדה והגחיל לה תבוסה בקרב. היא נלקחה בשבי והוצאה להורג בעינויים גדולים.

מתקבל הרושם ששלטון שושלת המרוביגנים מתקרב לקצו.

ביצנץ על סף ההתמוטטות

לחץ מוגבר ממזרח ומצפון. — התקוממויות בלתי־פוסקות מבפנים. — צבא שאין לסמוך עליו

— מאת כתבנו המדיני —

אנחנו עומדים על סף מאורעות גדולים: ביצנץ, הקיסרות הרומית המזרחית, שביובל השנים האחרון היתה המעצמה הגדולה ביותר בעולם, עומדת על סף התמוטטות מוחלטת.

כוסרו ב'

המהלומה המכרעת בביצנץ...

עוד זכורים לזקני דורנו ימי יוסטיניאן, ימי הזוהר של האימפריה הביזנטית, כשמצביאיו הגדולים של הקיסר, בליזאר ונארסס, גרשו את הויזיגוטים מאיטליה, כבשו את מלכות הוואנדאלים באפריקה הצפונית והשתלטו על דרומו של חצי האי האיברי (פירנאי), וע"י כך נהיה יוסטיניאן שליט עליון במימי הים התיכון כולו.

אולם ימי הזוהר הללו לא ארכו. הלאנגובארדים פלשו לאיטליה ודחקו משם כמעט לגמרי את רגלי ביצנץ; הויזיגוטים הצליחו להחזיר לעצמם את דרומו של חצי האי האיברי ולהשליך את חילות־המצב הביזנטיים הימה; מצפון הגבירו את לחצם בבלקנים שבטי הסלאווים והאווארים; וממזרח התחילו להלום עתה על שערי קונסטנטינופול ואלכסנדריה כוחותיה האדירים של מלכות פרס המחודשת, שצבאותיה עומדים כבר על חופי הים התיכון ומתקדמים לעבר הים השחור.

חיל שכירים — ללא רגש לאומי

חולשתה העיקרית של ביצנץ הוא כוחה הצבאי שאינו יונק את השראתו משום מקורות לאומיים.

נכון, אמנם, שהצבא הביזנטי מצוייד בנשק החדיש ביותר, שיש לו מצביאים מנוסים, שהוא עושה רושם בהופעתו החיצונית, בברק מדיו וזיניו. אך צבא זה איננו צבא לאומי: זהו צבא־שכירים המורכב מבניהם של תריסר לאומים, הונים, גרמנים, סלאווים, ארמנים, ערבים, מאורים אפריקניים, קאווקזים ואפילו פרסים. חיילים אלה מוכנים להלחם רק כשמשלמים להם את שכרם בזמנו וכשאפשר להעמיד לנגד עיניהם את הפתוי של שלל וביזה. אך אין מפעם בלבם כל רגש לאומי והיו מקרים בהם עברו יחידות נרגזות לצד האויב ללא כל היסוסים.

התקוממויות מבפנים

קוסטנטינופול, עיר הבירה המפוארת הנראת כמטרופולין של העולם, הפכה זירה להתקוממויות שונות המסכנות את קיומה של ביצנץ. אולם לא רק הקרקס בקונסטנטינופול בו מתנגשות מפלגות ה„ירוקים" וה„כחולים" (מפלגות מגוחכות למדי בעלות אידיאולוגיה קרקסית־מוקיונית!), אלא גם מקומות אחרים ברחבי האימפריה נהיו קני מרידות תכופות של עבדים. ביצנץ הכבידה את כפה על העבדים, שה„בארבארים" הפולשים גילו כלפיהם יחס טוב יותר.

ולא רק העבדים הם נושאי התקוממויות המרובות. גם חלקיה האחרים של האוכלוסיה מגלים מזמן לזמן אי־שביעות רצון והתנגדות חריפה לשלטונות עקב המסים הכבדים, עקב השחיתות של הפקידות הקיסרית ולחצה על האוזרחים.

עוגן־ההצלה האחרון: הדיפלומטיה

עוגן־ההצלה היחידי שנשאר לה לביצנץ הוא — כשרון מדיניאה והדיפלומטים שלה.

הדיפלומטים הביזנטיים נהיו שם דבר בעולם כולו. הם הטיבו להבין שקיסרותם איננה יכולה לסמוך על כוחותיה הצבאיים והיא חייבת לאזן את הכוחות הקמים עליה על־ידי מדיניות גבונה ועשירה בטכסיסים.

המדינאים הביזנטיים ידעו תמיד לעקוב בשקידה אחרי המתרחש במדינות אחרות, לסכסך אותן זו בזו, לאיים במדה שיכלה להיות הצלחה לאיומים מדומים, לפתות בכל מיני הבטחות, ולעתים קרובות — לשחד. בכל מקום ומקום יש לה לביצנץ מרגלים ושרותי־ידיעות חשאיים והם שקולים לפרקים כנגד צבאות שלמים.

הדיפלומטים הביזנטיים לא נמנעו מעולם ממעשי רמאות, בגידה ואפילו התנקשויות ורציחות. שמם יצא לשמצה כבר משנים רבות — ובכל זאת, על אף הזהירות שמדינאי אומות אחרות מגלים כלפיהם, לא מעטים המקרים בהם הצליחו הביזנטים הפיקחים והמנוסים להפיל אותם בפח.

אך לכל יש גבול, וספק הוא אם המהלכים הדיפלומטיים המזהירים ביותר יצליחו להציל את ביצנץ מהמצב החמור בו נתונה היא כיום הזה.

דף חדש בחיי היהודים בפרס ובבל

— מאת סופרנו בשושן —

חיי אחינו בני ישראל בפרס ובבל היו בשנים האחרונות שורה של ירידות ועליות ועל כולן: העליה הגדולה והנפלאה של ימינו, כאשר עמנו נהיה בעל בריתו של המלך הנדיב כוסרו ב', כאשר עומדים אנו על סף חידוש שלטוננו בארץ־ישראל.

אחרי תקופה ארוכה של רדיפות ומגירת הישיבות הגדולות בסורא ובפומבדיתא, נדמה היה שהשמש זורחת לנו שוב: היה זה בימי שלטונו של המצביא באחראם, שנטל לעצמו את הכתר ולכתחילה הכריז על עצמו כעוצר בשם הנסיך כוסרו ב', אולם לאחר מכן הכריז על עצמו כמלך.

באחראם התיחס בידידות רבה ליהודים ונחשב אצלם ל„יוליאנוס קיסר הפרסי". היהודים תמכו בו באנשים ובכסף, וספק גדול הוא אם יכול היה לקיים את שלטונו בלי עזרתם. כי בינתים התתיל העם הפרסי להתנגד לבאחראם ולשאוף להחזרתו של כוסרו ב' לכסא המלוכה. רק הצבא נשאר נאמן לבאחראם, והיהודים סיפקו לו את הכסף הדרוש להחזקת הכוחות הצבאיים ולתשלום שכרם.

את פתיחת ישיבות סורא ופומבדיתא יש לראות כהבעת תודה מצד באחראם ליהודים על עזרתם.

אך על שלטונו של באחראם בא קץ מהיר. כוסרו ב' שמצא לו מקלט אצל קיסר ביצנץ מאוריציוס (אשר נרצח אחר כך ע"י פוקאס), הקים צבא משלו ובתמיכת צבא ביזנטי יצא לפרס להחזיר לעצמו את כתר המלוכה.

היהודים שלמו ביוקר בעד תמיכתם באחראם. הצבא הפרסי שכבש את מחוזא ערך טבח איום ביהודים, וגם במקומות רבים אחרים התנקמו בהם הפרסים תומכי כוסרו. צבאו של באחראם נוצח בינתים והוא עצמו ברח אל ההונים.

לקיומם של היהודים בפרס ובבבל היו בשנים האחרונות שורה של ידידות ועליות ועל כולן: העליה הגדולה והנפלאה של ימינו, כאשר עמנו נהיה בעל בריתו של המלך הנדיב כוסרו ב', כאשר עומדים אנו על סף חידוש שלטוננו בארץ־ישראל.

שבטי ישראל בערב הנחילו תבוסה לאויביהם

שמועות על „נביא" חדש המתכונן „לחדש" את פני דת אברהם

— אגרת מערב, מאת הכהן אלישיב —

באגרתי הקודמת כתבתי לכם על מעשה התועבה אשר עשה השבט הערבי ח'זרג' בילדים יהודים, אשר נמסרו לידיהם כבני ערובה על כך שהיהודים מבני השבטים נציר וקורייטה לא ישתפו פעולה עם אויביהם משבט אוס. התברר, כזכור, שדבר זה לא היה אלא אמתלא. לאחר זמן קצר החלו תובעים את האדמות הטובות שהן בידי אחינו היהודים, וכשמבוקשם זה לא ניתן להם הוציאו להורג את הילדים.

עתה יכל אני לנחם אתכם אחינו שבארץ הקודש, שדם ילדי ישראל נוקם שבעתיים. נשיא בני קורייטה, כעב בן אסד, גייס את כל לוחמי השבטים היהודיים, התחבר אל בני אוס וכולם יחד בפיקוד הלוחמים היהודים כעב בן אסד וסלאם בן משכם, ראש שבט נצאר, הנחילו תבוסה מכרעת לבוגדים הערביים מבני ח'זרג', אשר נשיאם, עמדו, נפל בקרב.

משורדנו שמואל הקורייטי חבר שיר מפואר לזכר הנצחון והנקמה.

ועתה באנו שוב אל המנוחה. שוב רמה יד שבטינו היהודים הגבורים ואנו שולטים על כל השטח הידוע בפי כל הערבים בשם „מדינה", קיצור מ„מדינת היהודים", ושוב גברה תנועת ההתגיירות בין השבטים הערביים.

אגב: בימים אלה הופיע אחד האומר על עצמו שהוא „נביא". שמו מוחמד בן עבדאללה מבני קורייש. סוחר ממכה, אלא שגורש משם, איני יודע משום מה. בעבר היה נוהג אורחות. פתאום החלו מספרים שנראה אליו גבריאל המלאך והטיל עליו שליחות לחדש פני דת אברהם אבי ישמעאל אבי בני ערב, שהיא דת האמת היחידה. לפי שעה לא ידועים פרטים, כי הכת שלו היא סודית והתומכים בו הם בני משפחתו ומשפחת אשתו העשירה.

לפי שעה אינני סבור ש„נביא" חדש זה יחדש משהו. המכשול הידיחידי בדרכנו להביא בברית אמונתנו את כל בני ערב היא כמו עד כה הנצרות, זו בת אדום השודדה.

אנו מחכים כאן בכליון עיניים לרגע בו יכנסו צבאות פרס המפוארים לירושלים עיר הקודש, יטהרו אותה מטומאת הנוצרים ויחזרו על מעשה המלך כורש בשעתו, ויבנה בית המקדש במהרה בימינו ויחד עם ראשי השבטים הגבורים מכאן נזכה לעלות לירושלים ולהקריב קרבנות ככתוב בתורתנו. אמן כן יהי רצון.

אורינטציה סלאווית ואנטי־סלאווית בחצר הירקליוס

— מאת סופר מיוחד —

העובדה, ששבטי הסלאווים הם כיום אויביה של ביצנץ וכי סכנה רצינית נשקפת מלחצם על הבלקנים וחדירתם לגלילות הצפוניים של האימפריה הביזנטית לא ריפתה את ידיה של הסיעה הפרו־סלאווית, המשתדלת לשכנע בזמן האחרון את הקיסר שכדאי לבוא בקשרים עם כוח עולה זה ולהפכו מאויב לבעל ברית.

ואכן הסופרים הנוהים אחרי סיעה זו הרבו לכתוב בזמן האחרון על הסלאווים (הנקראים בפיהם בשם „אנטים"), ולהסביר את הטובה שיכולה לצמוח מהם לקיסרות ביצנץ. סופר אחד כתב אפילו שהאנטים הם העם הגדול ביותר מבחינה מספרית והחזק ביותר בעולם כולו, וכך יכול היה לנצח את שאר העמים אלמלא היה מפולג לשבטים רבים כל־כך.

הסיעה האנטי־סלאווית טוענת שאין כל סכויים לשלום עם הסלאווים וכי הם אויביה הטבעיים של ביצנץ. שבטיהם התופסים את השטחים הנרחבים שבין האלבה במערב עד לוולגה העילית במזרח ובין הים הבלטי בצפון ועד לדנובה והים השחור בדרום, לוחצים כל הזמן דרומה מתוך כוונה להפוך את כל חצי האי הבלקני לשטח מחייתם ואף לכבוש את קונסטנטינופול עצמה.

הסלאווים תפסו כבר שטחים נרחבים בצפון הבלקנים בכוח הזרוע ואף הצליחו להסתנן דרומה־בדרכי שלום, בתור מתיישבים. כיום אפשר לפגוש אכרים סלאווים אפילו בפלופונז ובכמה וכמה מקומות באסיה הקטנה.

נכון אמנם שסלאווים רבים משרתים בצבא ביצנץ וסלאווי אחד היה אפילו מפקד הצי הביזנטיני בים השחור, אך כל זה אינו משנה את עצם העובדה, ששבטיהם מתקיפים בנחשולים בלתי־פוסקים את גבולותיה הצפוניים של הקיסרות.

הסיעה האנטי־סלאווית טוענת שיש להפנות את תשומת־הלב לגורם אחר, גורם המסכן את הסלאווים, ואשר משום כך הוא יכול להיות בעל־ברית נאמן לביצנץ. גורם זה הם הכוזרים, שבטים גברים ועזי־נפש השולטים במרחבים שבין הים הכספי וגדות הים השחור.

הכוזרים — מי הם?

בזמן האחרון הולכות ומתרבות הידיעות על הכוזרים ובמערכת שלנו נתקבלו מכתבים מקוראים שונים המבקשים לדעת: הכוזרים מי הם?

לא קל לענות לשאלה זו כיון שאפילו בביצנץ ובפרס יודעים אך מעט על קלחת השבטים הזאת המתבשלת לעם גדול השולט בשטחים נרחבים מהים הכספי ועד לים השחור, שני ימים, שסופרים שונים התחילו לכנותם בשם „ימי הכוזרים".

במידה שידוע לנו הכוזרים הם לוחמים אמיצים, גבוהים, חזקים ונאים בחיצוניותם, ואלה שבאו אתם במגע מגבאים להם מחלות. להחלה מיוחדת זכו בחוגים הצבאיים בביצנץ הפרשים הכוזרים — כי חלק גדול של העם הכוזרי חי חיי נודדים תבוק ממש לסוסיו.

מאחינו בני ישראל במלכויות הפרנקים והלומברדים נודע למי שיש להם קשר עם יושבים יהודיים המפוזרים בשטחי שלטונם של הכוזרים. הכוזרים מגלים כלפי היהודים יחס טוב, ואף שמענו שיש ביניהם גרי־צדק.

קרוב לודאי שבזמן הקרוב נשמע עליהם יותר, למכת תכביה של ביצנץ המשתדלת למשוך אותם לצדה נגד פרס ולנוכח הצעדים הנגדיים שיעשו — אולי בשיתוף מעולה עם היהודים.

מערכת „דברי הימים"

נשקפה סכנה גדולה. אך המצב נשתנה לפתע לטובה. עם עלות כוסרו ב' על כסא המלוכה, קרא המלך אליו את ראשי היהודים והכריז שהחליט לשכוח על תמיכתם באויביו וכי בדעתו לגלות כלפיהם יחס ידידותי ביותר. ואמנם קיים המלך את הבטחתו והיחסים בין עם ישראל והעם הפרסי נהפכו לברית פוליטית וצבאית.